

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1885, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimiț mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșește cu ultima Decembre 1884, a-și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârșia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Anul nou.

Între semne de tot caracteristice s'a înăugurat anul nou în ce ne privește pre noi românii din Transilvania.

Se lucră din toate puterile pentru maghiarisare, și aceasta în toate direcțiunile. Știm că în Cluș s'a format reuniunea chemată a unifica suprafata Ardealului. Până acuma s'au întreprins primii pași și țiarele de acolo la locul prim tractează cestiunea fără nici o rezervă.

Este bine așa. Ne jucăm cu cărțile pe față. Noue împregiurările noastre specifice ne impun reserva cea mai mare. Este bine și poate și avantajos pentru noi! Vom fi deci cum am fost: moderați până la posibila abnegațiune.

Facem deci revistă asupra țiarelor din Cluș, și dăm întâiătate țiarului „Ellenzék.” El este organul kossuthistilor. Deci se-l urmărim.

În numărul din 8 Ianuarie a. c. acest țiaru la locul prim aduce un articol scris de un român — după cum se țice, — și acest articol este comentat de redacțiune.

Reproducem în traducere fidelă, rămăind a veni la urmă cu observările noastre.

FOIȚA.

Curierul literar.

Sumar: Dni Legrand și Picot; studiile lor asupra cestiunilor române. — Ortografia numirilor române în scriitorii streini. — Academia română și noile sale colecțiuni de documente.

Una din recompensele cele mai bine meritate, pe cari Institutul de Etnografie din Paris le-a dat anul acesta, este credem, marea medalie de argint a concursului V. A. Urechia, decernată d-lui Emile Legrand, profesor de limba greacă modernă la școala limbelor orientale vorbite, din capitala Franciei. Pe lângă studiile sale asupra istoriei și literaturii grecești, dl Legrand s'a făcut cunoscut erudițiilor întregii Europe, cu frumoase și însemnate publicațiuni, privitoare la istoria și literatura tuturor poporațiunilor din peninsula balcanică.

În specie, secolul XVIII în Grecia, la Constantinopole, în Țeara Românească și în Moldova, nu mai are nici o taină pentru știința solidă a dnului Legrand. În 1880—81, dl Legrand publicase trei volume „Biblioteca greacă-vulgară” în care cercetătorul și istoricul român găsesc de spicuit și adeseori de adunat cu maldărul, o mulțime de date și de destăiniri minunate pentru istoria țerilor românești. La finea anului 1881, neobositul profesor

Eată articolul:

Reuniunea pentru cultură.

Aceasta este o întrebare de mare importanță și nu va strica dacă ea va fi discutată cât de bine din toate punctele de vedere.

Ea ar fi o baie de comori, dorită de toți fără privire la rassă și confesiune, și la a cărei înaintare tot omul se simte îndreptățit. În special pentru părțile ardelenne rămase mai înderept ea ar fi isvor binecuvântat din care ori cine ar putea scoate apă, și care în loc de a scădea, ar tot crește.

Me îndoesc însă că principala chemare a acestei reuniuni ar fi numai lățirea limbei ungurești, după cum s'a susținut în doi articuli intitulati „Ce vom” și publicați în coloanele acestui țiaru.

Învățarea unei limbi nu este încă cultura.

La zidirea palatului culturai limba ne dă nu-mai apa, care poate fi apă de riu, de lac, de isvor sau de ploaie.

Fiecare dintre acestea și are și ea efectul seu, de sine însă nu poate face palatul.

Este evident deci, că limba și ca instrument joacă o rolă secundară.

Că prin cunoștința limbei ungurești se va scuti poporul de agitatori, aceasta este numai ilusiune, însuși scriitorul articolului afirmă că agitatorii toți știu ungurește.

Și dacă crede că pre omul de rënd nu-l poți seduce și în limba ungurească, atunci el și mai tare rătăcește. O asemenea osteneală întrece pre a lui Sisiphus, căci ea ar provoca susceptibilități și frecări naționale chiar și acolo, unde ele până acuma n'au existat. Ar provoca încercările de germanizare de sub Iosif II. în ediție ungurească, a căror efect nu trebuie perdat din vedere. Cutez a afirma că în locul darului va rodi blăstăm. Și blăstăm nu poate forma principala chemare a reuniunii de cultură.

Creșterea culturală se manifestă în efectele sale: înfrână pasiunile și nobilitează omenimea, precând politica provoacă tocmai contrariul, ea stârnește și atățată pasiunile; ar fi pecat deci a mări amărăciunea. Și cumcă scopul acestei reuniuni nu s'a restrins numai la lățirea limbei ungurești, dovedește propunerea deputatului Bartha Miklós, în sensul căreia reuniunea pentru cultivarea șeuilor ar fi să se contopească în această proiectată reuniune.

Săcuimea n'are lipsă de învățarea limbei ungurești, căci ea asemenea cumanilor din Ungaria cu limba ungurească emigrează în locuri streine, spre

scotea cele două mari volume, „Efemeridele dacice,” ale iscusitului venetic grecoteiu, Constantin Dapontes care, aciolat în țeara românească în timpul celei de a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat, scrise și cu și, dela August 1737 până la Decembre 1739, tot ce se petrecu mai însemnat la București și în întreaga Muntenia.

Scrierile dlui Legrand, ca și acelea ale dnului Picot, vor fi consultate de cei ce se indeletnicesc cu studiile istorice române, tot cu atât folos ca și cercetările și publicațiunile învățaților nostri.

Pentru streini, ele sunt mai-mai singurele isvoare în cari studiosul e sigur că nu va găsi, alături de date și povestiri într'adevăr istorice, unele din acele nemăsurate fantasie, cari împodobesc adesea scrierile autorilor streini.

Cetind alte opere, nu pre ale dlor Legrand și Picot, Românul care cunoaște — oare-cum — istoria țerii lui, isbucnește, nu odată, ci de nenumerate ori în hohote de ris, cu atât mai șgomotoase cu cât afirmațiunea autorului e mai hazliă și mai departe de adevăr.

Cetitoriul strein simte cu aceeași carte în mână un fel de indoială curioasă, și ar voi tare mult să-l deslușească cine-va asupra unor astfel de nedumeriri. Căci într'adevăr, ce vreați să creadă cetitoriul francez vedând bunioară în la *Bibliothèque Suisse* din Geneva, un studiu, în care, vorbindu-su de români, i se spune că țerarii nostri seamănă întocmai cu

a putea trăi acolo, și foarte de multe-ori amar se înșeală.

Apoi nime în lume, nici chiar domnul Bartha nu poate pretinde dela bunii secui, ca ei să-și deie banii lor altor naționalități pentru ca acestea să învețe limba ungurească.

Nici nu este trebuință de așa ceva, căci o reuniune de cultură nu prin frase și dicțiuni ci prin fapte reale trebuie să promoveze morala și bunăstarea în popor.

Astfel se poate ajunge scopul intenționat, înrădăcinarea patriotismului.

Reuniunea de cultură, dacă vrea să corespundă cel puțin numelui seu, trebuie să aibă basă mai largă, activitate ramificată pe largul teren de luptă, începând de jos până sus la stele.

Și fiind că poporul nostru este plugariu, astfel va trebui promovată economia de câmp prin formarea de reuniuni agricole în Cluș, prin cultura vitelor, economia cu lapte, brânzărie, lânărie, cultura de cânepă, țesătorie și cultura albinelor.

În câmpie vor trebui plantați arbori, frăgari, pomi și îmbrățășată cultura vermirilor de mătășă.

În regiunile lemnoase vor trebui înființate fabrici, promovată industria lucrurilor de lemn, la câmpie împletitul rogosului și al trestiei; apoi conform singuraticelor ținuturi ar trebui promovată industria de casă, ca astfel să înainteze și industria cu sfinții chiori din pregiurul Gherlei care se manifestează ca pictură voluntară a multor bărbați și muieri.

Locuințele scunde ar trebui dărămate și zidite altele luminoase și cu gust.

Prin comune se vor înființa magazine comunale, case de păstrare etc. etc.

Observ că acestea nu se țin de speciala chemare a comisiei alese, le-am amintit însă ca pre niște directive.

Astfel mi închipuesc eu activitatea unei reuniuni culturale, astfel aștept eu efect binecuvântat, care ar întemeia moralitate, bunăstare și patriotism bun, și atunci nu s'ar dori nime nici în România, nici în America, nici în Dako-România, ci s'ar simți fericit ca fiu al Ungariei fără privire că în ce limbă se roagă lui Dumneșeu sau face la daraveri. Speram că această reuniune va naște pre Messia spre a întemeia imperiul unei iesle și al unui păstoriu.

Precând ajung cu meditațiunile mele până la acest punct, ved că vine dl Ugron Gábor cu articolul seu „O bancă de credit ardeleană” ca mijloc

dacii după coloane Traiană dela Roma. Până aci, țice-veți ca și noi, foarte bine. Cetitoriul, fie cât de mărginit la mijloace, cunoaște coloana Traiană, de și n'a fost la Roma; o cunoaște căci a vedut reproducțiunea ei de ispos și în mărime egală cu originalul, în museul dela St. Germain. Prin urmare, își face îndată o idee destul de lămurită despre ce trebuie să fie țeranul român din Carpați: frunte mare, plete lungi, privire vitează, lat în umeri, tare în spete, brațe vânjoase, nalt la statură, port mândru și glas puternic.

Alături de acest voinic al cărui costum e acela al „țeranului dela Dunăre” al lui La Fontaine, autorul sus-citatului studiu din biblioteca elvețiană, adauge cu foarte multă potrivă că femeile țeranilor, adecă țerancile poartă ghetete cu tocuri ca acele ale seniorilor francesi din vremea lui Moiliere.

Ce va țice cetitoriul? cum va rămâne cu mintea între aceste două portrete? Nu-i vine oare să țică celui dintâi, ca fioroșilor Franci din vremurile bătrâne: „pleacă-ți capul, mândre Sicambre, căci găurești cerul cu densul;” ear celei de a doua, luând tonul seniorilor lui Ludovic XIV și vorbindu-i cu schimonositurile și zachismele „Precioaselor” din otelul dela Rambouillet, nu-i va îngâna: „privește doamnă, în „secretariul frumuseților” (oglină) te ghetei d-tale, când te affi stând pre „comodă conversațiunei” (fotoliu)?

pentru scopurile urmărite de reuniune, și ca cu un trăsnet mi-a zdrobit toate iluziile mele.

Prin aceasta se declară războiul naționalităților maghiare, căci el nu se îndestulește ca maghiarii să fie toți o națiune și o rasă, ci pretinde ca ei să fie și numai de o confesiune.

Să me ierte domnul Ugron Gábor însă merge prea departe. Li se impută românilor și jidanilor chiar și când se separează spre a sërba o excursie în luna lui Maiu. Dacă li se face lor imputare pentru aceasta cum se poate justifica esclusivismul la un institut de bani de caracter internațional în serviciul unei reuniuni culturale. Institutul „Albina” nu i se face imputare dacă în activitatea sa nu face deosebire națională.

Până aci articolul, acum vine redacția cu observările sale.

Știrile acestea ni-le-a scris un român, și noi le-am publicat întocmai. N'am voi ca maghiarii nostri români, cari sunt credincioși supuși ai regelui unguresc, și fideli cetățeni ai statului unguresc, să ne înțeleagă în mod fals, și nepublicarea articulelor lor să se considere de lipsă de motive din partea noastră.

Pre amicul autor îl facem atent la următoarele:

1. Adunarea din Maiu 1848 la Blaș n'a avut direcțiune patriotică, ea a fost punctul de mănecare al revoluției civilor seduși, inscenate de cătră austriaci, prin urmare de inimizii patriei. De ăia aceasta nu se pot lega tradițiuni de libertate, căci însași nobilimea maghiară la Poșon a decretat libertatea pământului, cea individuală și a pressei. Și dacă în arangersarea acestei ăile se arangiază mai-luri, și anangiorii nostri români, arangia voiesc să glorifice nenorocitul fapt de odinioară al revoluției și al tradărei. O sərbare de acest soiu va interăice-o fie-care poliție din lume.

Dacă autoritățile noastre nu o au făcut, prin aceasta au dovedit, ca ele nu-și înțeleg chemarea sau că-și implinesc detorința în mod negligent. Și dacă junimea maghiară vătămă în sentimentele sale patriotice și provocată a conturbat decursul sərbărei, prin aceasta a făcut numai ceea ce face fie care societate consciă de sine, când vede pericol în jurul seu și în delăturarea pericolului autoritățile nu-i dau ajutoriu.

2. Nime nu voește o reuniune culturală de caracter internațional; noi voim o reuniune culturală maghiară, sau dacă ve place: o reuniune maghiară. Vitalitatea rasselor o demonștră capabilitatea lor de cultură. Dacă vom putea demonstra că noi avem literatură specială națională, limbă, pictură, musică, stilistică, cu un cuvânt civilizație proprie desvoltată din noi înșine, care dă caracter individual rasei noastre, este aptă a produce o instituție trainică și practică și prin aceasta o viață specifică națională: atunci ne apărăm esistența și supremația vieței noastre de stat prin argumente nedisputavere. Dacă nu, nu.

Avem deci scopuri culturale specific maghiare.

Dacă limba română se va desbrăca din incurcătura de ađi a compilațiunilor, și concetățenii nostri români și vor ști întemeia limba lor individuală, noi ne vom bucura; dacă forma musicei poporului român se va ridica preste fluierul păstorului și ea va putea esprima schimbarea deosebitelor pasiuni, noi și de aceasta ne vom bucura; dacă literatura română prin știință și beletristică va ajunge, ca ea întregă întreguță să nu încapă la un băiat subsu-

oară, ci ea să cuprindă biblioteci întregi, fără in-doială ne vom bucura; vom felicita pre pictorii români, sculptorii români, industrieșii români, muzeul român, academia, și toate acestea ca manifestațiuni ale adevăratei culturi, căci cultura adevărată nu face inimizii pe oameni, ci rivali, nu stărnește războiul ci pace, nu se consumă, ci se fac folositoare.

Nu vor pretinde doară frații români, ca noi să lucrăm în locul lor, ca să silim pre Munkátsy să-și scrie numele Muncáciu, și să formeze scoală românească de cultură, sau pe Liszt, Erkel, ca ei în memorabilele lor opuri se-și iae motive din tecele de păstoriu românești, sau pre Otto Hermann ca el românește se-și scrie marea sa operă din științele naturale. Pe acest teren la tot casul mai mult facem noi decât ei. Pe scena teatrului din Cluș se cultivă vieța de popor românească, jocurile românești și portul românesc. O au făcut undeva aște pe scenă românească?

3. Autorul articolului se miră de dnul Ugron Gábor, care spre a se ajunge scopurile reuniunii de maghiarisare — propune înființarea unei bance ardelen. N'are drept să se mire!

Cine nu se apără în luptă și nu se îngrijește despre mijloacele de apărare, acela cade. Lupta este în curgere. Nu noi, ci concetățenii nostri români o au început. Cu „Albina” ei realizează scopuri naționale românești. Nu va folosi nimica negarea, căci vorbesc faptele. Preste granițele limbistice proprietatea ungurească îngreunată cu datorii la „Albina” are scump credit. Licitatiunea se poate dovedi matematică. Proprietatea licitată se împarte de cătră agenții Albinei printre plugarii români din comunele cele mai din apropiere. În acest mod al îmbogățirei se observă sistemă. Și fiind că el este îndreptățit, noi nu-l condamnăm. C'est la guerre. Pentru aceea se nu prindă pre corespondinte mirarea dacă noi învățând din desastre punem parale în fața paralelor.

Colonisarea celor de o confesiune este necesară, căci numai cu chipul acesta putem forma comune solide și unitare. Din partea românilor nu se mai poate face obiecțiune; ei nu pot perde proprietăți mari, *quia non sunt*.

Revista politică.

Parlamentul Croației este busola după care se orientează iubitorii de senzațiune în jumătatea parte a monarhiei. Desbaterile pentru indemnizarea sumelor spesate fără budget în vacanțele parlamentare sunt încă tot la ordinea ăilei. În ședința de Luni s'a eschis deputatul Pisani din nou pentru 20 ședințe și s'a urmat desbaterea asupra indemnizării.

Șeful de secțiune Stancovici a luat în apărare proiectul de indemnizare și a polemizat în mod strănic cu vorbitorii Starceviciani. Cu provocare la estinderea constituției și asupra graniței Stancovici laudă părinteasca îngrijire a Maiestății Sale împăratului, care este scutul națiunii croate. Contra Starcevicianilor, cari sunt pentru totala rumpere cu Ungaria vorbitoriu se provoacă la istorie. 800 de ani Croația a stat în legătură cu Ungaria și aceasta o a conservat contra perirei. Și astađi ea numai în legatură cu Ungaria se va putea susține, și încercările de independență ca visuri deșerte sunt respinse de poporul croat, care voieste a trăi în con-

cordie și iubire cu poporul, a carui soarte o a împărțit 800 de ani

După Stancovici a luat cuvântul banul Khüen Héderváry. Ca nici odată până acuma a apostrofat reprezentantele guvernului ținută opozițiunilor punându-le în vedere aplicarea măsurilor celor mai drastice, și aceasta spre a fi în consonanță cu ministrul president Tisza, care tot așa s'a fost rostit în parlamentul Ungariei în sesiunea dinaintea Crăciunului.

Cu chipul acestora se vor înblândi Starcevicianii, din contră amenințarea de mijloace drastice mână apa pe moara lor.

Experiența ne arată că de câte ori s'au deslegat cestiuni de drept fie el drept privat, public s'au internațional, de câte ori s'au deslegat ele pe cale anormală — se ăicem ci baioneta și tunul, totdeauna s'a născut amărăciunea în cel învins, și prima ocașiune dată a pus pe tapet cestiunea chrbănită cu veninul înecat în inimă pe timpul umilirei.

Cu tunuri și baionete în Europa nici se căștigă nici se pot valida drepturi. Trebuie pusă convențiunea pe alt picior.

Varietăți.

* (Felicități). Din incidentul anului nou inteligența română din Sibiu s'a prezentat în corpore Marți la oarele 12 și a felicitat pre Escelenția Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul.

* (Alegere de protopresbiter.) În protopresbiteratul Branului s'a făcut alegerea de protopresbiter Luni la 31 Decembre anul trecut. După o telegramă particulară a noastră domnul Traian Mețian a întrunit voturi 57, domnul Ion Dan, paroch în Zernești 2 și domnul N. Comanescu 4 voturi.

În tractul Treiseaunelor dintre doi candidați, administratorul actual domnul Spiridon Dimian a întrunit majoritatea.

* (Lotterie de efecte). Reuniunea femeilor române din Sibiu a sortat Luni la 31 Decembre 1884 losurile pentru sortitura arangiată în favorul scoalei române de fetițe din Sibiu. Sortarea s'a făcut în edificiul cassinei române în prezența unui public distins. Ca comisariu din partea regimului a funcționat domnul Stefan Stroia, notariu la comitat.

Din fie-care mie de losuri s'au sortat cât 83. de numeri. Se știe că losuri au fost 12,000. Cu chipul acesta s'au sortat 996 de numeri, din întreg restul s'au mai sortat apoi încă 4 numeri, și astfel au esit 1000 de numeri pentru cele 1000 de căștiguri.

Aceste 1000 de numere s'au pus apoi din nou în roata norocului și primul număr sortat a căștigat premiul principal, și cele următoare fie-care premiul satorit conform locului, la care l'a aruncat soarta.

În numărul procsim vom reproduce lista autentică a căștigurilor și a numerilor sortați, ca publicul nostru să se poată orienta cu toată esactitatea.

Sortarea s'a început dimineața la 9 oare, la 12 s'a intrerupt. S'a continuat apoi după ameađi dela 3 până 7^{1/2}, când s'a încheiat.

N'are deci drept cetitoriu strein să fie în aceiași cumplită nedumerire ca și călătoriu apusean când cutreeră Transilvania și vrea să știe numele localităților ce visează? — Țărani i le spun pe nemțește, de cește cărțile germane, vede pe nemțește numele acelor orașe; dacă întrebă autoritățile ungurești, acestea i-le dau prin urechi ungurește.

Eată cum, și cetitorii și călătorii streini și ăic loruși, și spun prietenilor când vine vorba de țărani României și de geografia Transilvaniei: nostimi țărani! nădrăvană geografie!

Nici odată această nedumerire nu cuprinde pe cetitoriu când are în mână cărțile dlui Legrand și Picot.

Chiar ortografia numelor române, grece, sërbe și turcești e dată cât a fost cu puțință de mai potrivit. Lucrul nu e puțin. Se știe că până mai acum căți-va ani era lege ca, ori-ce nume oriental să fie pocit, — și câte odată atât de pocit, încât își trebuia nu puțină destoinicie ca să ghicești sub numele dat la al doilea botez adevăratul nume al localității sau omului de care era vorba. Prin urmare, vedându-le acum scrise esact, adecă după cum le scriem și noi orientalii, mulțămirea cetitoriuului nu e mică.

Putem deci nădășdui că, cu timpul și cu lucrări consciințioase ca acelea ale dlor Picot și Legrand, sēmănța scălcieturilor și botezării pocite numelor orientali, — sēmănța aruncată pentru

prima-oară în toate lucrările istorice posterioare de celebra istorie a președintelui de Thon „*Historia sui temporis*” pe la finele secolului XVI, — va peri cu desăvârșire. Nu ne vom mai cruci întrebându-ne cum *Brajolovo* va se ăică Brăila și nu vom mai vedea — poate! — Bucureștii anabaptisați altă-dată în *Bucheresta* și ađi în *Bucaresti* pretutindeni, în toată lumea, cu o singură și unică escepțiune, adecă la Anvers în Belgi, pe cartele geografice murale din palatul Bursei de acolo, unde Bucureștii stau scriși *Bucuresci*.

De altmintreli, al doilea botez modern al Bucureștilor, adecă *Bucarest*, va rămâne poate definitiv pentru lumea toată, cum London al Englesilor a rămas Londres pentru Francesi, cum Regensburg din Bavaria e Ratisbona pentru toți Latinii, și cum München al acelorași Bavaresi e Munich pentru Francesi și Monaco *đi Baviera* pentru Italiani.

Atât dl Picot în lucrările sale asupra istoriei române, cât și dl Legrand în cele două opere ce citarăm mai sus precum și în interesanta sa „*collecțiune de poeme în limba greacă vulgară*,” s'au ajutat cu tot ce a cunoscut și le-a fost la îndemână, pentru a anota și lămuri afirmațiunile scrijtorilor și poetilor ce editau. Munca nu le-a fost mică și meritul le este mare.

Totuși, atât d-nii Picot și Legrand cât și scriitorii nostri români și vor schimba, credem noi, în

edițiunile viitoare ale publicațiunilor lor, multe din credințele și teoriile ce-și alcătuiseră în trecut numai cu documentele ce cunoșteau.

Ađi admirabila colecțiune Hurmuzaki; colecțiunile de documente făcute la Paris, prima de dl Tocilescu (sec. XVI și parte din XVII) și a doua de dl Odobescu (sec. XVII, XVIII și al nostru până la 1830); colecțiunea de documente italiene pe cari Academia noastră le-a strins și le stringe de prin bibliotecile Italiei, și mai cu seamă din nescabilul tesaur al archivelor din Veneția, — toate aceste documente vor răspândi o lumină cu totul nouă asupra întregii istorii românești, vor îndrepta și preschimba multe din cele ce se credeau până acum și ne vor da cheia multor enigme până ađi de nimeni înțelese.

Cetitorii „Românului” și-aduc aminte de raportul, adresat odată cu documentele adunate, ministerului instrucțiunii publice de cătră onor. dl Odobescu. Acest raport a fost publicat în coloanele „Românului” prin Octombrie 1883. Cetind întrênsul amănuntele date ministerului de academici-nul român, cetitorii și-au putut da lesne samă despre însemnătatea și și, înțelegându cu toți cei cari se îndeletnicesc cu ale istoriei române, ei au dorit ca aceste documente să fie puse la dispozițiunea studioșilor și iubitorilor trecutului nostru.

Ni se spune în această privință o veste îmbucurătoare. Academia română a hotărât și chiar

Losuri nevândute au rămas la Reuniune 1059 și spre liniștirea celor cu puține losuri amintim că premiul principal nu l-au câștigat aceste 1059 de sorturi.

Eventualele dispozițiuni le vom comunica pe calea aceasta.

* (Postal). Direcțiunea postelor din Sibiu aduce la cunoștință publică, că prefăcând-se oficiul postal din Gyergyó Szt. Miklós cu începere din 16 ale curente în oficiu postal erarial de classa a doua, dela ziua aceasta epistolele și pachetele adresaților se vor intima prin servitori reg. de poste.

Epistole simple și recomandate, corespondențe, tipărituri, scrieri volante, jurnale, precum și asigurațiuni postale se vor intima gratuit.

Pentru pachete, se va solvi 2 cr., ear pentru epistolele cu bani, duse la casa adresatului, precum și pentru pachete de 1½ klg. se va solvi 3 cr.

Pentru mai multe pachete trimise cu o singură rambursă postală se solvește ca și pentru un pachet.

Dorind cineva a-și ridica epistolele, jurnalele etc. în persoană sau prin un plenipotențiat al seu, i se va deschide o cutie pentru care va avea să solvească anticipativ câte 50 cr. pe lună.

* (Postal). Din 16 Ianuarie a. c. deschidându-se oficiu postal în comuna Csikvárdatfalva (comitatul Csik), acesta va sta în legătură cu oficiul postal din Csikszereda.

Cercul de intimitate îl formează: Csikvárdatfalva, Csiksomlyó, Csobotfalva, Csomortán și Pálfalva.

Acest oficiu postal este autorizat a transporta epistole, pachete precum și asigurațiuni postale până la 200 fl.

Mersul:

Pleacă din Csikvárdatfalva	9 oare	50 m. a. m.
Sosește în Csikszereda	10 "	30 " " "
Pleacă din Csikszereda	10 "	45 " " "
sosește în Csikvárdatfalva	11 "	25 " " "

* (Postal). Din 16 Ianuarie a. c. deschidându-se oficiu postal în comuna Szász-Szt-György, acesta va sta în comunicațiune cu oficiul postal din Budatelke respective din Mező-Szt-Mihálytelke și Harina.

Cercul de inmanuare îl formează Szász-Bongárd și Szász-Szt-György.

Oficiul acesta este autorizat a primi respective, a inmanua tot felul de epistole, pachete, asigurațiuni postale până la 200 fl. etc.

Mersul e următorul:

Pleacă din Budatelke	10 oare	— m. a. m.
Sosește în M. Szt. Mihálytelke	11 oare	50 "
Sosește în Szt. György	1 "	50 " d. a.
Sosește în Harina	3 "	15 "
Pleacă din Harina	5 "	" "
Ajunge la Szepszi-Szt-György	6 "	20 min.
Ajunge la Szt-Mihálytelke	7 "	45 "
Pleacă din Szt-Mihálytelke în ziua a doua	12 oare	d.
Ajunge la Budatelke	1 "	20 " d. a.

* (Postal). Prefăcându-se oficiul postal din Csikszereda cu începere din 11 Ianuarie a. c. în oficiu postal erarial de classa a doua, începând dela această zi, epistolele și pachetele adresaților de pe teritoriul acestui oraș se vor inmanua prin servitori reg. de poste.

Epistolele simple și recomandate, corespondențele, tipăriturile, scrierile volante, jurnalele precum și asigurațiuni postale se vor intima gratuit.

Pentru pachete se va solvi 2 cr., ear pentru epistolele cu bani, precum și pentru pachetele de 1½ klg. se va solvi 3 cr.

Competința mai multor pachete sosite cu o singură rambursă se va computa numai odată.

Doritorilor de a-și ridica epistolele etc. deadreptul sau prin un increșut al lor, li se va deschide o cutie, pentru care vor solvi câte 50 cr. pe lună.

* (Cas de moarte.) Luni la 31 Decembre 1884 a răposat în Viena **Dr. Emil Brote**, medic la regimentul 31. — Tot atunci a răposat aici în Sibiu fostul învățătoriu de aici **Dumitru Lazar**.

Fie-le țărina ușoară.

* (Paradă militară). Duminică la 6/18 Ianuarie a. c. Domnul capelan militar Simeon Popoviciu va celebra săntirea apei pelângă pompă militară la biserica din Suburbiul Iosefin.

Începutul se va face la 10 oare dimineața.

* (Bal). Zeleții români din Timișoara vor arangia la 24 Ianuarie vechiu 1885 bal în favorul scoalelor noastre de acolo.

Spre acest scop s'a esmis următoarea invitație.

Subscribul comitet Ve invită cu onoare cuvenită la Balul cel arangiază în Timișoara, Joi în 24 Ianuarie (5 Februarie) 1885 în sala mare a redutei (otelul „Principele de Coroană Rudolf“ din cetate) pentru ajutorarea scoalelor gr. or. române și pentru institutul: „Alumneul român național“ din Timișoara.

În decursul balului corul plugarilor din Chiseteu va executa piesa teatrală: „Nunta țărănească.“

Prețul intrării este de persoană 1 fl., de familie 3 fl. o logie consta 5 fl. Contribuiri benevole se vor cuita în publicitate. — Bilete se pot căpăta la comitet și la redacțiunea „Luminătorul“, ear în seara balului, la cassa. Începutul la 8 oare sara. În numele comitetului arangiator:

Mel. Dreghiciu,
președinte.

Em. Ungurianu,
vice-președinte.

Această invitație este însoțită de următorul apel călduros.

Având înaintea ochilor vitalele interese pentru progresul în cultura română națională, și având aici instituturile de interes general, cari pretind îngrijirea publicului întru promovarea lor, am întreprins și est an a arangia un bal românesc în favorul „Alumneului român național din Timișoara“ și a scoalelor rom. confesionale de aici.

Ziua balului este satorită din partea comitetului pe 24 Ianuarie (5 Februarie n.) a. c. 1885, ear prețul de intrare este: 3 fl. v. a. pentru o familie și 1 fl. pentru o persoană.

Apelăm la cunoscutul zel al dtale rugându-ve a ne sprigini în aceasta întreprindere, carea și în partea sa socială reclamă întreprinderea tuturor românilor, ca să urce vața și renumele românesc față de conlocuitorii de alte naționalități.

Ve rugăm deci respectuos ca să primiți alăturatele bilete de familie și de persoană, și să binevoiți ale trece între marinimoșii spriginitori din apropierea DVoaste.

Prețul cel veți incassa, eventual biletele nevândute, să binevoiți ale trimite nesmintit la adresa

subscribului vice-președinte ca să ajungă inomise în ziua balului.

Repetându-ne rugările, rămânem cu respectul cuvenit.

Pentru comitetul arangiatoriu.

M. Dreghiciu,
ca președinte.

Em. Ungurianu,
adv. ca președinte.

* (Carneval). Reuniunile femeilor române din Făgăraș arangează la 12 Ianuarie st. n. 1885 în sala „Otelului Paris“ o „Petrecere de dans.“

Prețul intrării: de familie 2 fl. de persoană 1 fl. Venitul e destinat în favorul ambelor reuniuni a femeilor române din Făgăraș. Oferte marinimoase se primesc cu mulțămă și se vor cuita publice. Începutul la 8 oare seara.

* (O espozițiune de bere). Un resbel crâncen amenință de a isbucni în Austria între diferitele producțiuni de hămeiu.

Altă dată nu se cunoștea în această țeară de cât așa numitele *pilsnërbier* și *lagerbier*, cari erau cele mai preferate, dar al căror defect capital, când erau de calitate de mijloc, era de a da cataruri de stomac. Dar eacă că deodată se ivește o concurență, amenințând monopolul de care se bucură de secole berarii austriaci. În adevăr, mai mulți speculatori au început să deschidă de câtva timp la Viena stabilimente mari pentru debitul berei din Munich și succesul lor este atât de mare în cât a dat de lucru berarilor austriaci.

Acestia au înțeles ceea ce au de făcut în fața acestei concurenți, producând tot atât de bine și cu preț scăzut, și au hotărât să organizeze pe aceste baze, pentru luna lui Aprile, o espozițiune la Viena de berea cea mai bună. Cei mai mari producători din Austro-Ungaria vor lua parte la această espozițiune, și prin urmare o luptă crâncenă are să se angajeze între berea din Bavaria și berile indigene.

* (Între un țeran și învățatul botanist german Naegeli). Acum câtva timp, învățatul botanist german Naegeli se duse să colecționeze erburi cu unul din prietenii sei. Ei se rătăciră într'o pădure; după ce umblară mai multe oare prin munți și văi, ajunseră într'un sat. Fiind foarte obosiți pentru a putea să se întoarcă în oraș pe jos, vorbiră cu un țeran pentru ai duce cu căruța sa.

Ajunși în oraș, îl întrebară cât trebuie să-i plătească.

„De, știu eu, răspuse țeranul, scărpinându-se la ureche. Când duc lemne mi se plătește două mărci; când duc gunoiu, nu cer de cât o marcă și jumătate. Văd că sunteți nește oameni de treaba, plătiți-mi ca pentru gunoiu.“

* (Decepțiuni de amor propriu). Într'o culegere de anecdote engleze, publicată acum de curând, cetim că Fox, renumitul orator în camera comunelor, eșind într'o zi din teatrul Maiestății Sale, aude că este chemat de încântătoarea ducesă de Gloucester.

„Dta ești, dișe dënza renumitul Fox?“

Rivalul lui Cicerone se închină și răspuse afirmativ, așteptându-se la vre-un compliment linguiștor.

„Atunci, urmă dna, trebuie să ai o voce tare și resunătoare. Bine-voește te rog, a chema trasura ducesei de Gloucester.“

a început să tipărească fondul seu „Francia“, adecă colecțiunea documentelor strinse la Biblioteca Națională și la Arhivele ministrului afacerilor streine din Paris, de către d-nii Odobescu și Tocilescu. Dacă ar fi să ne întemeiam previziunile și dorințele pe zelul cu care Academia stringe documentele și publicațiunile streine, privitoare la istoria țerilor românești, apoi putem afirma că în curând ea va începe și tipărirea fondului seu „Italia.“

Cu aceste trei fonduri se pune și la noi temelia edificiului care se nalță falnic în toate țerile Apusului, vreau să vorbesc de bogatele colecțiuni numite mai pretutindeni „Documente ajutătoare la istoria patriei;“ — și anume, în Anglia nenumăratele *States Paper*; în Francia *Documents pour servir à l'histoire de France* și noua colecțiune care a început să apară și care va da la lumină mai toate documentele arhivei dela ministrul afacerilor streine; în Austria și'n Prusia, publicațiunile documentelor din arhivele familiilor domnitoare precum și din arhivele publice, cu ajutorul cărora au fost făcute admirabilele lucrări ale dlor Arneth, Hassel, Beer și ale celebrului Droysen; în Italia, la Milano, Veneția, Florența și Neapoli, revistele speciale cari publică și comentă documentele, precum și viitoarea colecțiune care va fi lucrată de noua *Reale Società storica*, înființată de fostul ministru al instrucțiunii onor. dl Baccelli.

Crearea acestei „Regale societăți istorice“ a

fost ideea cea mai nemerită și va fi, cred, cel mai solid titlu de nemurire al ministrului dlui Baccelli. Căci, într'adevăr, celelalte făcături ale infocatului ministru vor fi poate tot atât de trecătoare cât și desearta și galofoba încercare ce făcu anul trecut, când cu stringerea congresului internațional de geodesia în capitala regelui Umberto, sau cu alte cuvinte în „cumplita închisoare a preasfintului părinte“ al catolicismului.

În Octombre 1883, dl Baccelli, deschidând acel congres, în loc să-i ureze bun sos și isbândă la lucru pe franțuzește cu sau fără accent (mai mult cu de cât fără), îl firitisi pe latinește. Nici vorbă că, pentru aceasta, onor. mare-magistru al Universității italiene, își îngrijise stilul și se silise a-i da o puritate cu totul ciceroniană, ca ori-ce învățat din patria lui Petrarca și cardinalului Bembo, — călugărul nostim care nu voia să citească „Minunile Fecioarei“ și „Faptele Apostolilor“ ca să nu-și strice stilul, aceste scrieri religioase fiind scrise într'o latinească coruptă și barbară. Cu toată grija sa dl Baccelli făcu vr'o două barbarisme bine caracterizate, ear popii din Vatican, în hohote de ris batjocoritor, le deteră în vileag, dând, în același timp, prin tērgul obștei neștiința onor. latinist de circumstanță.

Nu astfel se va întâmpla cu creațiunea mult folositoare *Reale Società storica*.

Atât prin constituțiunea ei cât și prin modul de activitate ce i s'a otărit cu decretul regal, această societate, cu reședința comitetului dirigiator în Roma, cu nenumărate sucursale prin toate orașele principale ale Italiei, și în fine cu un fel de *cercetași* (reporteri?) gata pe ducă pentru a strînge și copia prin bibliotecile private și municipale ori-ce documente ce li se vor semnala în toate provinciile Italiei, — această societate, diș, va înzestra Italia peste vr'o 10—15 ani cu o colecțiune de o enormă bogăție.

La asemeni colecțiuni se uită cu rîvnă cei cărora, ca dnii Picot și Legrand, le-a fost dat să studieze cestiuni istorice orientale, și cei cari, chiar în grabă și pe fugă, urmăresc mai cu deamănuntul, cestiuni istorice române. Acestia, neavând la îndemână numeroase documente ca Francesii, Italienii și Englesii, au fost și sunt siliți să sară, pentru a-și lămuri și lumina subiectul lor, întocmai ca și capra, din deal în vale, din povârniș pe ripă, ca să găsească vltăstarul cel căutat.

Drept acestea, ei se uită astăzi cu româneasca mândria la colecțiunea documentelor Hurmuzaki, și așteaptă cu fericire tipărirea fondului „Francia“ pe care, după câte se aude, Academia română îl va da gata în 1885, prin August sau Septembrie. *Gion*.

„Romanul“

Fox se achită de aceasta însărcinare fără se arate cea mai mica nemulțumire.

(O colecțiune originală). D. Dollinger, un avut amator din Viena, are o colecțiune de 610 chei și 210 broaște, datând din epoca Faraonilor până în secolul XVIII al erei noastre. Broaștele vechiului Egipt nu se deosebesc de acelea ale Grecilor și Romanilor; dar dela al unsprezecelea secol încoace al erei noastre mecanismul broaștelor este din ce în ce mai complicat; la epoca Renașterii ele devin nește adevărate lucrări de artă.

* (Nici o relațiune cu liberalii). O doamna din Londra, dintr'o familie aristocratică și foarte conservatoare, avea un copil de altoit. După recomandațiunile sale în privința calității altoitului, doctorul o asigură dîcîndu-i călimfa este luată de la un nepot al lui Gladstone.

„Cum dîse doamna, noi, conservatori, se ne amestecăm sîngele în acela al unui mojicos liberal! Nu! nici odată!“

Copilul rămase pentru moment... nealtoit.

Loterie.					
Sâmbătă în 10 Ianuarie n. 1885.					
Viena:	31	56	79	71	23
Timișoara:	79	2	60	47	17
Mercuri în 14 Ianuarie n. 1885					
Brünn:	8	71	85	66	76

Bursa de Viena și Pesta.

Din 13 Ianuarie n. 1885.

	Viena	B-pestă
Galbin	5 80	5 76
Napoleon	9 79 ^{1/2}	9 79
London (pe poșta de trei luni)	123 80	123 85

Mr. 402.

[967] 1-3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din parochia Borgo-Dioseni, devenit vacant prin pensionarea învățătorului Ioan Pahone, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

a) bani gata, cari sunt a se scoate în rate lunare anticipative dela receptoratul fondului scolaru gr. orientali Borgo-Dioseni din Năsăud 240 fl.

b) folosirea grădinei scolare de 3 jugere 15,410^o, carea computată în bani face 60 fl.

Suma 300 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-și trimite suplicile lor instruite conform legilor scolare vigente, în termenul prefapt subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Borgo-Bistrița în 12/24 Decembrie 1884.

În conțelegere cu comitetul scolaru.

Simeon Monda,
ppresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil cu 2 oare ficse pe zi, la Biserica rom. ort. res. dela Sf. Nicolae de aici, se escrie concurs cu termen până la ultima Februarie 1885 st. vechiu.

Despre sistemul și modalitatea după care este a se purta contabilitatea, cu care este împreunat un salariu de 360 fl. v. a. pe an, se poate lua informațiune dela Epitropia noastră parochială.

[968] 1-3

Brașov, 16 Decembrie 1884 st. v.

Comitetul parochial al Bisericii române ort. res. dela sf. Nicolae.

Nr. 643.

[966] 2-3

Edict.

Stana Trufășilă din Măgură, protopresbiteratul Branului, carea părăsit pe bărbatul seu Bucur Coca de 8 ani fără a i-se ști ubicațiunea, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termen de 3 luni dela prima publicare a acestui edict; căci la din contră procesul divorțial încaminat se va decide și în absența ei.

Zărnești, 19 Decembrie, 1884.

Oficiu ppresbiteral al tractului Branului.

Traian Mețian,
adm. ppresb.

Nr. 643.

[965] 2-3

Edict.

Ioan N. Prahovean din Tohanul nou, protopresbiteratul Branului, carele de 7 ani a părăsit pe soția sa Floarea N. Drăgănel fără a i-se ști ubicațiunea lui, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subsemnatului for matrimonial în termen de 3 luni dela prima publicare a acestui edict; căci

la din contră procesul încaminat de soția sa, se vadece și în absența lui.

Zărnești, 20 Decembrie, 1884.

Oficiu ppresbiteral al tractului Branului.

Traian Mețian,
dm. ppresb.

Nutreț de vite.

La bunul Haller, din comuna Zoltan (lângă Sighișoara) cumpărat de un consorțiu de locuitori din aceea comună, se află de vîndut 40-45 orgii de fîn foarte timpuriu făcut și bun, între care se cuprind: 7 orgii otavă, paie de ovės din 400 de clăi, paie de grâu din 130 de clăi, 150 hectoliter de ovės, 80 hectoliter de cucuruz, toate în prețuri foarte moderate.

Pentru acei cumpărători, cari ar cugeta să mănânce cu vitele lor nutrețul menționat pe loc, se va da gratis pășunitul de iarnă până în 20 Aprilie 1885 c. n., mai multe staule (grașduri) și șopuri bine închise, ca adăpost pentru oi și o odaie de locuit pentru păzitori.

Informațiuni esacte se pot primi în Zoltan dela preotul român G. Vătășan, în Sighișoara dela dl senator Ioan Șandru și în Sibiu dela Direcțiunea Institutului „Albina.“ [969] 1-3 Zoltan, 2 Ianuarie 1885.

Administrațiunea moșiei.

Infallibil.

Retrimitem banii primiți tuturor celor, cari nu va avè efect

„Roborantium“

(mijloc de a cresce barba).

El lucră cu același efect la căpătina goală (pleșugie) la căderea părului, formarea petelor și la încărunțire. După întrebuițare mai deasă garantăm succesul. Expediția în sticle originale cu fl. 1.50, la sticle de probă fl. 1 prin J. Grolich în Brünn „Roborantium“ s'a folosit cu succesul cel mai strălucit la slăbiciunea memoriei și la durere de cap.

Depositar principal în Transilvania: pentru Sibiu: numai la băcănia F. A. Reissenberger. Bistrița: Fried. D. Hzerberth, farmacist. Cluj: Nicolau Scéký, farmacist. Feldioara: Wilhelm Schneider, farmacist. Aiud: Iosef Oberth, farmacist. Praid: A. Weber, farmacist. Székely-Keresztur Fr. Ios. Jaeger, farmacist.

Tot acolo se află:

„Eau de Hébé“ alife orientale se fă din care se nasce frăgeție, forme frumoase și albe la trup, depărtează petele de piele și de vîrsat. — Preț 85 cr. [713] 39

„Bonquet du Serail de Grolich.“

parfum de basmau pentru damele elegante. Dintre toate parfumurile cel mai bun. Pentru forma cea de tot frumoasă se poate întrebuița și ca presente. Preț fl. 1.50.

Nu este înșelătorie.

Nr. 439.

[962] 3-3

CONCURS

Devenind vacantă parochia gr. or. din Ribicioara de jos de clasa III. protopresbiteratul Zarandului, se escrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

Dela 94 familii câte o jumătate ferdelă (10 cupe) cucuruz sfărmit precum și venitele stolare parohiale sta-

verite în sirodul parochial din 7 Ianuarie 1880, cari emolumente dau suma anuală de 260 fl. v. a.

Doritorii de a compete la această parochie au de a-și așterne subscripsiului suplicile lor în termenul mai sus arătat instruite conform statului organic și regulamentului pentru parochii din 1878.

Brad în 28 Octombrie 1884.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Damian,
ppresb.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIU.

A eșit de sub presă:

[945] 7

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos
1885.

Anul al treizeci și patrulea.

Prețul unui esemplar legat 30 cr., pentru vîndători nelegat 23 cr. v. a. și legat 25 cr. v. a.

CUPRINSUL:

Calendariu (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitoare austriace. — Regenții europeni. — Serviciul postal și telegrafic. — Taca de timbru pentru polițe și documente. — Tabela pentru computarea intereselor. — Măsurile nouă și vechi.

Șematismul

bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania cuprînd și protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii și învățătorii cu comunele bisericesti din archidieceasă după noua arondare a protopresbiteratelor.

Ierarhii metropoliilor învecinate din Austro-Ungaria.

Odată și ađi, (contrast). — Baba, (poveste). — Notițe pentru proți. — Poesii. — Cuvinte bătrânești, — de G. Sima a lui Ion.

Conspectul săptămînilor. — Însemnarea tîrgurilor.

Administrațiunea tipografiei archidieceșane în Sibiu.

Cărți bisericesti, literare și scolare.

Dela

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIU

strada Măcelarilor Nr. 47

se poate procura:

Portretul fericitului arhiep. și metrop. Andreiu bar. de Șaguna în mărime de 50 × 66 cm. Preț 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.
Portretul Esc. Sale arhiep. și metrop. Miron Romanul. Preț 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul P. S. domnului episcop al dieceșei Caransebeșului Ioan Popasu. Preț 1 fl. 20 cr., cu trimiterea francată 1 fl. 30 cr.
Portretul marelui mecenate Emanoil Gojdu. Preț 1 fl., cu trimiterea francată 1 fl. 10 cr.

Condice scolare: Registrul, Matricula scolarilor, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr.; Catalog de clasă legat din 10 coale 35 cr., din 15 coale 45 cr., din 20 coale 55 cr.; Chronica scolară, Protocol de clasificatiune, legat din 50 coale à 1 fl. 50 cr. — Consemnarea pruncilor obligați a frecuenta școala, Conspect despre absenții, Conspect sumaric despre absenții scolarilor pentru protopresbiteri, coala à 2 cr.

Instrucțiunea pentru manuarea condicelor scolare 20 cr.
Litere mobile pentru mașina de cetire, după ortografia fonetică 145 bucăți. Preț 2 fl. 50 cr.

[970] 1

Catalogul cărților gratis și franco.

Comandele se efectuesc numai prelungă rambursă (Nachnahme, Posta selvetel), computând 10 cr. pentru pachetare.
O înlesnira mare la comande mai mici sînt asignațiunile postale, cu cari se poate trimite suma pentru cărți comandate, adăugîndu-se și porto postal.

Tipărituri pentru protopresbiteri și parochi.